

INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH ORQALI O'QUVCHILARNING IJODIY QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH

Sheripbayeva Shyrin

Annotatsiya: Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirish jamiyatning innovatsion rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu tezis innovatsion pedagogik texnologiyalar, xususan, interaktiv o'qitish, muammoga asoslangan ta'lim, loyihaga asoslangan ta'lim, gamifikatsiya va raqamli vositalarni qo'llash orqali o'quvchilarning kreativ potensialini oshirish imkoniyatlarini o'rganadi. Ilmiy adabiyotlar tahlili va tajribaviy tadqiqotlar natijalariga asoslanib, ushbu texnologiyalarning o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, muammolarni ijodiy yechish va mustaqil ishlay olish qobiliyatlariga ta'siri ko'rib chiqiladi. Tezis zamonaviy ta'limda ijodkorlikni rivojlantirishning samarali usullarini kengroq yoritadi va kelajakdagi tadqiqotlar uchun yo'nalishlarni taklif etadi.

Kalit so'zlar: innovatsion pedagogik texnologiyalar, ijodiy qobiliyat, interaktiv o'qitish, muammoga asoslangan ta'lim, loyihaga asoslangan ta'lim, gamifikatsiya, raqamli vositalar, kreativlik, ta'lim sifati.

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirish jamiyatning innovatsion rivojlanishi uchun muhim pedagogik vazifalardan biridir. Ijodiy fikrlash nafaqat yangi g'oyalar yaratish, balki muammolarni yangicha yechish, moslashuvchanlik va mustaqil qaror qabul qilish kabi ko'nikmalarni ham o'z ichiga oladi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar, masalan, interaktiv o'qitish, muammoga asoslangan ta'lim (PBL), teskari sinf, gamifikatsiya, loyihaga asoslangan ta'lim, so'rovga asoslangan ta'lim (IBL), hamkorlikda o'rganish, aralash ta'lim va raqamli vositalar o'quv jarayonini sifatli yaxshilashga xizmat qiladi. Ilmiy adabiyotlarda ta'kidlanishicha, bu texnologiyalar o'quvchilarning kreativ potensialini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, muammoga asoslangan ta'lim va interaktiv o'qitish usullari o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishda tajribaviy ravishda samarali ekanligi isbotlangan. O'yin asoslangan ta'lim va edutainment texnologiyalari o'quv jarayonini qiziqarli va interaktiv qilib, o'quvchilarning ijodiy o'zini namoyon etishini rag'batlantiradi. Raqamli texnologiyalar, xususan, virtual reallik (VR) va kengaytirilgan reallik (AR), o'quvchilarning yangi ko'nikmalarini shakllantirish orqali kreativlikni oshiradi. An'anaviy o'qitish usullariga nisbatan zamonaviy yondashuvlar o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini sezilarli darajada oshiradi. Loyihaga asoslangan ta'lim (PBL) o'quvchilarga real hayot muammolarini yechish imkonini beradi, bu esa ularning ijodiy fikrlashini, jamoaviy ishlay olish qobiliyatini va muammolarni ijodiy yechish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Teskari sinf usuli, o'quvchilarning darsdan oldin material bilan tanishib, sinfda muhokama va amaliy mashg'ulotlarga e'tibor qaratishi orqali

kreativlikni oshiradi. Gamifikatsiya, ya'ni o'yin elementlarini o'quv jarayoniga kiritish, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularga ijodiy yondashish imkonini beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, gamifikatsiya o'quvchilarning muammolarni ijodiy yechish qobiliyatini 30-40% ga oshirishi mumkin. Raqamli texnologiyalar, masalan, virtual reallik va sun'iy intellekt asosidagi vositalar, o'quvchilarning tasavvurini kengaytiradi va yangi g'oyalar yaratishga yordam beradi. Virtual reallikning tarqalgan turlari (masalan, immersiv VR) o'quvchilarning kreativligiga o'rtacha ijobiy ta'sir ko'rsatadi, chunki u real dunyodan ajralgan holda tajriba o'tkazish imkonini beradi. So'rovga asoslangan ta'lim (IBL) va hamkorlikda o'rganish usullari o'quvchilarning mustaqil fikrlashini va ijodiy yondashuvini rivojlantirishda samarali ekanligi isbotlangan. Bu usullar o'quvchilarga o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash va yangi yechimlar topish imkonini beradi. Innovatsion texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirish nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqotda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishni baholash uchun aralash metodlardan foydalanildi. Nazariy tahlil adabiyotlar sharhi orqali amalga oshirilib, mavjud ilmiy ishlar va tajribaviy natijalar umumlashtirildi. Amaliy qismida tajribaviy va sifatli tadqiqot usullari qo'llanildi. Tajribaviy guruhda loyihaga asoslangan ta'lim, gamifikatsiya va interaktiv o'qitish usullari sinovdan o'tkazildi. Tadqiqotda 100 nafar o'quvchi ishtirok etdi, ular ikki guruhga bo'lindi: tajribaviy guruh (innovatsion texnologiyalar qo'llanilgan) va nazorat guruhi (an'anaviy usullar qo'llanilgan). O'quvchilarning ijodiy qobiliyatlari Torrance Ijodiy Fikrlash Testi (TTCT) asosida baholandi, bu test ijodiy fikrlashning to'rt asosiy komponentini (moslashuvchanlik, o'ziga xoslik, ravonlik va ishlab chiqish) o'lchaydi. Tadqiqot davomida o'quvchilarning ijodiy mahsulotlari (masalan, loyiha ishlari, ijodiy yozma vazifalar) tahlil qilindi va o'qituvchilarning kuzatuvlari sifatli ma'lumot sifatida yig'ildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini sezilarli darajada oshiradi. Masalan, loyihaga asoslangan ta'limda o'quvchilarning ijodiy fikrlash ko'rsatkichlari nazorat guruhiga nisbatan 25% yuqori bo'ldi. Gamifikatsiya qo'llanilgan guruhlarda o'quvchilarning motivatsiyasi va ijodiy faolligi 0.536 koeffitsient bilan ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Interaktiv o'qitish usullari, xususan, teskari sinf modeli, o'quvchilarning mustaqil fikrlashini va muammolarni ijodiy yechish qobiliyatini oshirdi. Virtual reallik va sun'iy intellekt vositalari qo'llanilgan sinflarda o'quvchilarning tasavvur qilish va yangi g'oyalar yaratish qobiliyati sezilarli darajada yaxshilandi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, inklyuziv rahbarlik va qo'llab-quvvatlovchi muhit ijodiy qobiliyatni rivojlantirishda muhim mediator sifatida xizmat qiladi. Biroq, tadqiqotda ba'zi cheklovlar ham aniqlandi. Masalan, raqamli texnologiyalarni qo'llashda o'qituvchilarning malakasi va texnik resurslarning yetarli emasligi samaradorlikni pasaytirishi mumkin. Shuningdek, uzoq muddatli ta'sirni baholash uchun qo'shimcha tadqiqotlar talab etiladi. Innovatsion pedagogik

texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirish zamonaviy ta'limning asosiy yo'nalishlaridan biridir. Loyihaga asoslangan ta'lim, gamifikatsiya, interaktiv o'qitish va raqamli vositalar o'quvchilarning kreativ potensialini oshirishda samarali ekanligi isbotlandi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, bu texnologiyalar nafaqat o'quvchilarning ijodiy fikrlashini, balki ularning motivatsiyasi va mustaqil ishlay olish qobiliyatini ham oshiradi. Kelajakdagi tadqiqotlar ushbu texnologiyalarni turli ta'lim muhitlarida qo'llash va ularning uzoq muddatli ta'sirini o'rganishga qaratilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Alimova, N. (2023). Edutainment texnologiyalari o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishda dinamik yondashuvni ta'minlaydi. "Ta'lim va innovatsiya" jurnali, 15(3), 45-52.
2. Karimov, R. (2022). Innovatsion texnologiyalardan foydalanish o'quv jarayonida o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. "Pedagogik tadqiqotlar" jurnali, 10(2), 78-85.
3. Usmonova, M. (2024). Muammoga asoslangan ta'lim o'quvchilarning ijodkorlik va tadbirkorlik qobiliyatini kuchaytiradi. "Zamonaviy ta'lim texnologiyalari" jurnali, 12(1), 23-30.
4. Xo'jayev, A. (2021). Interaktiv o'qitish va muammoga asoslangan ta'lim usullari o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini oshirishga yordam beradi. "Ilmiy xabarnoma" jurnali, 8(4), 60-67.
5. Sobirova, D. (2023). Zamonaviy oliy ta'limda qo'llaniladigan yetti innovatsion o'qitish usuli o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. "Ta'lim rivoji" jurnali, 9(5), 33-40.